

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

27 במאי 2003

28

כ"ה באייר התשס"ג

עמוד

הצעת חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות (תיקון מס' 2), התשס"ג-2003 470

**הצעת חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות (תיקון מס' 2),
התשס"ג-2003**

1. תיקון סעיף 1 בחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995¹ (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 1 -

(1) אחרי ההגדרה "גוף ציבורי" יבוא:

"הפרשי הצמדה וריבית" - כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961²;

(2) בהגדרה "חוב" -

(א) בפסקה (1), אחרי "לאוצר המדינה" יבוא "או לקרן";

(ב) בפסקה (2), בסופה יבוא "אף אם הוא משולם לתאגיד שהוקב לפי חוק";

(ג) אחרי פסקה (5) יבוא:

"(א5) התחייבות להימנע מעבירה וערכות לכך אם ניתנה, כמשמעותן בסעיפים 72 ו-73 לחוק העונשין, התשל"ז-1977³ (בחוק זה - חוק העונשין), אם התקיימה עילה לגבייתן לפי סעיף 76 לחוק האמור;

(ב5) ערובה לדחיית ביצועו של עונש כמשמעותה בסעיף 87 לחוק העונשין, אם חולטה;

דבריו הסבר

חלה גם לגבי גביית קנס מינהלי המשולם לקופת תאגיד כאמור (פסקה (2)ג) המוצעת).

עוד מוצע להוסיף להגדרה "חוב" את פסקאות (א5) עד (ג5), באופן שיאפשר למרכז לגבות גם התחייבות להימנע מעבירה וערכות לכך שהתקיימה העילה לגבייתן, וכן ערובה לדחיית ביצועו של עונש שהוחלט על חילוטה, שניתנו בהתאם להוראות חוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), וכן ערובה לשחרור שהוחלט על חילוטה, שניתנה לפי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (פסקה (2)ג) המוצעת).

פסקה (8) להגדרה "חוב", כוללת הוצאות שפסק בית המשפט לטובת אוצר המדינה. מוצע לדרויב פסקה זו כך שתכלול הוצאות שפסק גוף אחר, המוסמך להטיל על פי דין קנס או עיצום כספי, האת גם כאשר ההוצאות כאמור בפסקה זו נגבות לטובת קרן (פסקה (2)א) המוצעת).

עוד מוצע להוסיף את פסקה (9) להגדרה "חוב" כך שהמרכז יוסמך לגבות כפל הוצאות שהוצאו לטובת ביצוע צווים לפי חוקים שענינם בשמירת איכות הסביבה, המפורטים באותה פסקה (פסקה (2)ג) המוצעת).

סעיף 1 לפסקאות (2) ו-(4)

חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 (להלן - החוק), מסמך את המרכז לגביית קנסות שבהנהלת בני המשפט (להלן - המרכז) לגבות חוב כהגדרתו בסעיף 1 לחוק.

מוצע להרחיב את ההגדרה האמורה ובכך להסמיך את המרכז לגבות חובות נוספים ולייעל את מערכת האכיפה.

פסקה (1) להגדרה "חוב" כוללת "קנס שהטיל בית משפט, המשולם לאוצר המדינה". מוצע להרחיב פסקה זו כך שתכלול במפורש גם קנסות המשולמים לקרן שהוקמה ביוק, המנוהלת במשרד ממשלתי (לדוגמה הקרן לשמירת הניקיון שהוקמה במשרד לאיכות הסביבה לפי חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984), ובלבד ששוו המשפטים קבעה בצו (להלן - קרן) - (פסקאות (2)א, 4) המוצעות). התיקון המוצע יסיר את הספק באשר לסמכותו של המרכז לגבות קנסות אלה.

פסקה (2) להגדרה "חוב" כוללת "קנס מינהלי כמשמעותו לחוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985". לפי החוק האמור משולם לעתים הקנס המינהלי לקופת תאגיד שהוקם בחוק. מוצע להבהיר כי סמכות המרכז

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 170.
² ס"ח התשנ"א, עמ' 192.
³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

(ג5) ערובה שהוטלה על חשוד, נאשם, או ערב, לפי סימן ו' לפרק כ' בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996⁴ (בחוק זה - חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים)), אם חולטה:⁵
 (ד) בפסקה (א6), המילים "התשל"ז-1977" ו"התשנ"ו-1996" - יימחקו;
 (ה) בפסקה (8), אחרי "בית משפט" יבוא "או גוף המוסמך להטיל על פי דין קנס אורחי או עיצום כספי" ואחרי "אוצר המדינה" יבוא "או קרן";
 (ו) אחרי פסקה (8) יבוא:

"(9) כפל ההוצאות שהוצאו כמפורט להלן:

(א) לשם ביצוע הוראה, הודעה או צו בענין מפגע לפי סעיף 71 לפקודת בריאות העם, 1940⁶;
 (ב) לשם ביצוע צו לסילוק מפגע לפי סעיף 11(ב) לחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961⁷;
 (ג) לשם הריסתו, הסרתו או סילוקו של שלט לפי סעיף 8(ב) לחוק הדרכים (שילוט), התשכ"ו-1966⁸;
 (ד) לשם ביצוע צו ניקוי לפי סעיף 13(ב) לחוק שמירת הנקיון, התשמ"ד-1984⁹;
 (ה) לשם ביצוע צו פינוי רעלים לפי סעיף 16(ב) לחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993⁹;

(3) בהגדרה "מידע" -

(א) בפסקה (4), אחרי "המען" יבוא "לרבות מען קודם";

(ב) אחרי פסקה (5) יבוא:

"(6) נתונים המצביעים על מקום הימצאו של החייב";

(4) אחרי ההגדרה "מידע" יבוא:

"קרן" - קרן שהוקמה לפי חוק והמתנהלת במשרד ממשרדי הממשלה, שלה יוערו כספי חוב וששר המשפטים קבעה בצו."

הוספת סעיף א2

2. אחרי סעיף 2 לחוק העיקרי יבוא:

"הפרשי הצמדה וריבית
 א2. באין הוראה אחרת בדין או בהחלטה של בית משפט, לענין פיגור בתשלום החוב, ייוספו על הסכומים האמורים בפסקאות (1) עד (9) להגדרה "חוב", הפרשי הצמדה וריבית מיום מתן ההחלטה או ממועד אחר שנקבע בדין או בהחלטה, לפי הענין, עד מועד התשלום בפועל."

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע להרחיב את ההגדרה "מידע", כך שתכלול גם מען קודם של החייב ונתונים המצביעים על מקום הימצאו, זאת במטרה לסייע למרכז באיתור החייב ונכסיו.

סעיף 2 כדי לשמור על שווי החוב בעת גבייתו, מוצע לקבוע בחוק הוראה ולפיה באין הוראה אחרת בדין או של בית המשפט, לענין פיגור בתשלום חוב, ייוספו על סכום החוב הפרשי הצמדה וריבית כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961.

לפסקה (3)

לפי סעיף 6 לחוק רשאי מנהל המרכז לדרוש מגוף ציבורי מידע, בהגדרתו בסעיף 1, על חייב, לצורך גביית חוב או לצורך איתור נכסיו, במידה הנדרשת לצורך פעולות אלה.

⁴ ס"ח התשנ"ו, עמ' 338.

⁵ ע"ר 1740, 1/191, עמ' 191.

⁶ ס"ח התשכ"א, עמ' 58.

⁷ ס"ח התשכ"ו, עמ' 6.

⁸ כ"ח התשמ"ד, עמ' 142.

⁹ ס"ח התשנ"ג, עמ' 28.

3. תיקון סעיף 5 בסעיף 3(ג) לחוק העיקרי, אחרי "כאמור בפסקה (ו)" יבוא "התחייבות להימנע מעבירה והערבות לכך כאמור בפסקה (א5), ערובה כאמור בפסקה (ב5), עריבה כאמור בפסקה (ג5) כפל ההוצאות כאמור בפסקה (9)".
4. הוספת סעיף 3א אחרי סעיף 3 לחוק העיקרי יבוא:
- "דין קרימה 3א. דין חוב כדין מס לענין דין קרימה בפירוק או בפשיטת רגל לפי כל דין".
5. הוספת סעיפים 5א עד 5ג אחרי סעיף 5 לחוק העיקרי יבוא:
- 5א. "החלטה הטעונה הבהרה (א) סכר מנהל המרכז שהחלטת בית משפט לענין תשלום חוב, או חלק ממנה, טעונה הבהרה לשם ביצועה, רשאי הוא או מי שהוא הסמיך לכך, לפנות בכתב לבית המשפט שנתן את ההחלטה כדי לקבל הבהרה; אין בפניה זו כדי לעכב את ביצועו של אותו חלק של ההחלטה שאינו טעון הבהרה.
- (ב) לדיון בבקשת הבהרה כאמור בסעיף קטן (א) יוזמן החייב.
- 5ב. (א) מנהל המרכז רשאי, על פי בקשתו של חייב, לפרוס או לדחות את תשלומו של חוב שהמרכז מופקד על גבייתו, אם שוכנע כי היו סיבות סבירות לאי תשלום החוב, כולו או חלקו, במועדו, או כי קיימות נסיבות אישיות מיוחדות של החייב המצדיקות פריסה או דחיה של התשלום כאמור.
- (ב) שר המשפטים, בהסכמת שר האוצר, רשאי לקבוע הוראות לענין פריסה או דחיה של תשלום חוב לפי הוראות סעיף זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 5 לסעיף 5א המוצע לעתים מהקשה המרכז לגבות חוב לפי הוראות החוק בשל חוסר בהירותה של החלטת בית משפט לענין תשלום החוב, למשל לגבי גובה החוב או התנאים לתשלומו.
- מוצע לאפשר למרכז לפנות לבית המשפט שנתן את ההחלטה בבקשת הבהרה, זאת כדומה להסדר הקיים בסעיף 12 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, וכן לקבוע כי החייב יחמן לדיון בבקשת הבהרה כאמור.
- לסעיף 5ב המוצע כדי לזיעל את מנגנון הגביה לפי החוק ולתת מענה לקשיים אשר יכולים להתעורר במהלך הגביה, מוצע לאפשר גמישות בהליכי הגביה בדרך של דסמכת מנהל המרכז לפרוס או לדחות את תשלומו של חוב, במקרים שבהם החייב יכול להצביע על סיבה סבירה לאי תשלום החוב במועדו או כשקיימות נסיבות אישיות מיוחדות של החייב המצדיקות פריסה או דחיה כאמור.
- בהעדר הוראה כאמור ובייחוד במקרים שבהם חלק זמן רב מאז היווצרות החוב, הגביה בערכים נומינליים פועלת לטובת סרבני התשלום.
- סעיף 3 סעיף 3(ג) לחוק קובע את סדר זקיפת החובות, כאשר אדם חייב בחובות מסוימים שונים. לאור ההצעה בסעיף 1 להרחיב את סוגי החובות שרשאי המיכין לגבות, מוצע לתקן את סעיף 3(ג) האמור ולקבוע כי התשלום בעבור חובות אלה ייזקף לאחר תשלום קנס שהטיל בית המשפט.
- סעיף 4 כיום אין לכספי חוב שאותם גובה המרכז כל קדימות על פני חובות אחרים של החייב, כמקרה של פירוק או פשיטת רגל.
- היות שהמרכז גובה חובות בעבור המדינה שמקורם, בין השאר, בהליכים פליליים, מוצע להשוות את מעמדם של חובות אלה למעמדם של חובות למדינה הנובעים ממסים ולהעניק להם את העדיפות שיש למסים כגבייתם.

סמכות לפטור מתשלום תוספת פיגורים

25. עובר הנהלת בתי המשפט הכשיר להתמנות לשופט שלום, שמינה שר המשפטים לענין זה, רשאי לפטור חייב, על פי בקשתו, מתשלום תוספת פיגורים, כולה או חלקה, שהיתוספה על פי דין לחוב כאמור בפסקאות (1) עד (5) להגדרה "חוב", אם שוכנע כי היו סיבות סבירות לאי תשלום החוב, כולו או חלקו, במועדו, או כי קיימות נסיבות אישיות מיוחדות של החייב המצדיקות פטור כאמור.

6. בסעיף 7(א) לחוק העיקרי, אחרי "כונס נכסים" יבוא "לכלל נכסי החייב או". תיקון סעיף 7

7. במקום סעיף 12 לחוק העיקרי יבוא:

12. בספי חוב, שנגבו לפי הוראות חוק זה בעבור קרן או תאגיד שהוקם לפי חוק, יועברו לקרן או לתאגיד, לפי הענין, בניכוי ההוצאות לנקיטת הליכי גביה כאמור בסעיף 4, וכן בניכוי סכום כשיעור של 20% מכספי החוב שנתרו לאחר ניכוי ההוצאות כאמור, לשם כיסוי ההוצאות לתפעול המרכז.

ד ב ר ו ה ס ב ר

סעיף 6 סעיף 7(א) לחוק קובע כי "מנהל המרכז רשאי אם ראה צורך בכך לשם גביית חוב, לפנות לבית משפט שלום כדי שימנה כונס נכסים לנכס מסוים של החייב". התיקון המוצע בא להבהיר כי לבית המשפט סמכות לפי הסעיף האמור למנות כונס נכסים, לא רק לנכס מסוים של החייב אלא גם לכלל נכסיו.

סעיף 7 סעיף 12 לחוק קובע הוראות לענין ייעוד כספי החוב שנגבו על ידי המרכז, וזה

לשונן:

"ייעוד גביית החובות

12. כספי החובות שנגבו לפי חוק זה, למעט פיצוי כאמור בפסקה (6) להגדרה "חוב" שבסעיף 1, ייוקפו לחשבון הנהלת בתי המשפט במשרד המשפטים, לצרכי תפעולה של מערכת בתי המשפט."

מכיוון שכיום מתקצבת פעילות המרכז במסגרת התקציב של הנהלת בתי המשפט מוצע לבטל את סעיף 12 האמור. התיקון המוצע יביא לכך שכספי החוב שנגבו יועברו למי שבעברו נגבו, ובדרך כלל לאוצר המדינה.

כמו כן לאור ההצעה להרחיב את סמכותו של המרכז לגבות חובות בעבור קרנות ותאגידיים שהוקמו בחוק, מוצע לקבוע כי במקרה של גביה בעבור קרן או תאגיד כאמור, ינוכו מכספי החוב שנגבה ההוצאות

לסעיף 25 המוצע

מוצע להסמיך עובד הנהלת בתי המשפט הכשיר להתמנות לשופט שלום, לפטור חייב מתשלום תוספת פיגורים שהיתוספה על חוב בעל אופי עונשי כאמור בפסקאות (1) עד (5) להגדרה "חוב", אם שוכנע כי קיימות סיבות סבירות לאי תשלום החוב במועדו או שקיימות נסיבות אישיות מיוחדות של החייב המצדיקות פטור כאמור.

הסמכות המוצעת נוספת על הסמכות של בית משפט לעשות כן לענין קנסות שהטיל, לפי סעיף 69 לחוק העונשין, ושל תובע שהסמיך היועץ המשפטי לממשלה לעשות כן לענין קנס בשל עבירה של ברירת משפט לפי סעיף 229(ו) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב]. התשמ"ב-1982.

לעתים כשחוב מועבר לטיפול המרכז לצורך גבייתו לאחר זמן ניכר ולאחר שהצטברו עליו תוספות פיגור בסכומים משמעותיים. יש מקום לבחון את נסיבות הצטברותן של תוספות הפיגור.

בשלב זה אין זה מעשי לחזור לבית המשפט או לגוף שהטיל את הקנס כדי שישקלו לבטל את תוספות הפיגור, שכן יש בכך כדי לסירבל את ההליך שלא לצורך.

יתרה מכך ישנם סוגי חובות כגון קנס מינהלי, שלגביהם לא ניתנת בחוק סמכות לשקול ולבטל תוספות פיגור.

הסמכת עובד הנהלת בתי המשפט לפי הסעיף המוצע הייעל את מנגנון הגביה ותאפשר לשקול את ביטול תוספות הפיגור כשלב הגביה.

8. בסעיף 14 לחוק העיקרי, במקום "קנס אזרחי או עיצום כספי או אגרה" יבוא "קנס אזרחי, עיצום כספי, התחייבות, ערבות, ערובה, אגרה", אחרי "הוצאות שנפסקו על ידיו" יבוא "הוצאות שנפסקו על ידי גוף המוסמך להטיל על פי דין קנס או עיצום כספי, וכן כפל הוצאות", ובמקום "(4) ר"ל(ג) עד (ה)" יבוא "(4), (א5) עד (ג5), (ג7) עד (ה), (8) ר"ל(9)".
9. בחוק העונשין, התשל"ז-1977, בסעיף 76(א), המילים "לפי פסק דין של בית משפט אזרחי" – יימחקו.

תיקון סעיף 14

תיקון חוק העונשין

דברי הסבר

סעיף 9 סעיף 76(א) לחוק העונשין, שענינו גביית סכומי ההתחייבות והערבות שניתנו לפי סעיף 72 לחוק האמור קובע בסיפה לאמור: "היתה ההתחייבות בערבות, ייגבה מן הערכים כל סכום שלא שילם המורשע, כאילו היה חוב המגיע למדינה לפי פסק דין של בית משפט אזרחי". מאחר שעל פי התיקון המוצע בסעיף 9(ג2), המרכז הוא זה שיגבה את ההתחייבות והערבות האמורות, מוצע למחוק את ההוראה המחילה את דרכי הגביה של פסק דין אזרחי.

שהוצאו לנקיטת הליכי הגביה לפי סעיף 4 לחוק, וכן סכום נוסף, לשם ביטוי הוצאות הפעול המרכז בשיעור של 20% מיתרת כספי החוב לאחר ניכוי ההוצאות לנקיטת הליכי גביה כאמור.

סעיף 8 סעיף 14 לחוק קובע כי מועדי תחילת החוק לגבי חלק מסוגי החובות שמוסמך המרכז לגבות, יהיו במועד שיקבע שר המשפטים בצו. מאחר שהצעת חוק זו מוסיפה על סוגי חובות שהמרכז מוסמך לגבותם, מוצע לקבוע כי גם מועד תחילת החוק לגבי חובות אלה ייקבע בצו.